

Roskildes midtby

I mere end 1000 år har Roskilde ligget i bunden af fjorden, der bærer byens navn. Roskilde anses for at være blandt de ældste byer i landet, og byen er formentlig opstået omkring et eksisterende fiskerleje i ca. 980, da Harald Blåtand opførte en kirke og sandsynligvis en kongsgård på stedet. I tilknytning hertil opstod de to bysamfund, Vindeboder og Skt. Jørgensbjerg.

Byen fik købstadsprivilegier i slutningen af 1200-tallet og har med sin geografiske centrale placering altid været et regionalt knudepunkt.

Start på Stændertorvet

1 Stændertorvet

Det vestlige af byens middelalderlige byrum er skabt efter mange hundrede års ombygning, nedrivning og opbygning af skiftende randbyggeri. Siden middelalderen har der to gange om ugen været afviklet torvedag med salg af grønt, frugt og blomster og diverse delikatesser, mad og kunsthåndværk. Springvandet er samlingssted for byens studenter, når studenterhuen er kommet på.

2 Skt. Laurentii

I dag er det kun kirkens tårn, som ligger over jorden. Kirken findes i dag bevaret som ruin ca. to meter under Stændertorvet. Dens oprindelige størrelse er markeret med mørke sten i flisebelægningen ud fra tårnet, som er det eneste fuldt bevarede af kirken. Kirken er fra begyndelsen af 1100-tallet og blev senest udgravet i 1931 og i 1998.

Rute 1: Roskildes midtby

Ruten er orienteret omkring den allermest centrale del af byen med nedslagspunkter i historiske bygninger, torve, monumenter m.m.

Det kan tage alt fra en lille time til en hel dag at gå ruten. Et oplagt langvarigt stop på ruten vil være et besøg i Roskilde Domkirke. Og så er der mange skønne steder undervejs, hvor ben og hoved kan få et hvil.

Gå ad Fondens Bro ned mod Domkirkepladsen

3 Roskilde Gymnasium

Tidligere Roskilde Katedralskole og opført i 1842 af arkitekt Jørgen Hansen Koch. Roskilde Katedralskole blev efter al sandsynlighed funderet i dette område for ca. 1000 år siden af Knud den Store samtidig med Roskilde Domkirke.

4 Domkirken

Den nuværende teglstenskatedral havde to eller tre forgængere. Byggeriet påbegyndtes i starten af 1170. Den står, hvor Harald Blåtand byggede den første trækirke, og hvor han gravlagdes omkring 980. Byggeriet af den nuværende domkirke blev igangsat af biskop Absalon og var den første teglstenskatedral i Norden. Af denne grund, og fordi domkirken afspejler 800 års dansk arkitekturhistorie, blev domkirken i 1995 optaget på Unescos Verdensarvsliste. Roskilde Domkirke har endvidere siden 1536 været kongehusets foretrukne gravkirke.

5 Kongeporten

Kongeporten er indsat i kirkens vestgavl. Kunstneren Peter Brandes skabte porten i forbindelse med en nyudsmykning i 2010. Kongeporten viser de 12 apostle i forskellige symbolske afbildninger og benyttes til udgang efter vielser, bisættelser og konfirmationer. Den anvendes kun som indgang ved kongelige besøg.

6 Fr. IX's begravelsesplads

I 1985 færdiggjordes det åbne kapel efter kongehusets ønske om et udendørs gravsted. Begravelsespladsen er tegnet af arkitekt Wilhelm Wohlert i samarbejde med arkitekterne Inger og Johannes Exner. Bronzeporten er udført af Sven Havsteen-Mikkelsen. en hvide granitgravsten er fra Grønland, brostenene er fra Bornholm, og pigstenene er fra Færøerne.

Gå ned ad Skolegade

7 Skt. Hans kilde

Kilden blev indviet til Johannes Døberen og blev i middelalderen regnet for en helligkilde, hvis vand havde helende kræfter. Når man drak af kilden, skulle det ske af helt nyt stykke lertøj, der herefter skulle smides i kilden, så man undgik smitte. De syge kunne overnatte ved kilden og dagen efter gå over i Skt. Hans Kirke på Provstevænget og takke.

Fortsæt ad Provstestræde

8 Provstemarken

Marken er fredet og gemmer under mulden spændende rester og spor efter middelalderens gejstlige Roskilde, nemlig det forsvundne Skt. Hans Sogn med kannikeboliger og egen kirke med kirkegård.

Følg Regensstien tilbage til Domkirkepladsen

9 Chr. IV's kapel

Kapellet blev opført omkring 1620 som gravkapel for Christian IV af arkitekt Lorenz van Steenwinckel. Gavlens udsmykning med bl.a. de fire putti med dødssymbolerne kranie, le, timeglas og nedadvendt fakkel viser, at bygningen er et gravkapel. De indhuggede årstal angiver tidspunkt for restaurering, senest i 2008.

10 Absalonsbuen

Buen er opført i begyndelsen af 1200-tallet som forbindelsesgang og sikrer tørskoet passage mellem domkirken og koromgangens øvre etage og Landemodesalen i Det Kongelige Palæ. Buen er opført af materialer fra en tidligere kirke af kildekalk. Bygningen er Domkirkens ældste tilbygning.

Indgangen til Roskilde Palæ

11 Det Kongelige Palæ

Roskilde Palæ er tegnet af arkitekt Laurids de Thura og opført i årene 1733-1736 delvist på den middelalderlige bispegårds fundamenter. Palæet anvendtes til indkvartering af den kongelige familie ved blandt andet begravelserne i domkirken. I dag rummer palæet Museet for Samtidskunst og Palæfløjen, hvor Roskilde Kunstforening udstiller. I Palæfløjen ligger også stiftskontor og bolig for biskoppen over Roskilde Stift. Palæets gård og have bruges til udstillinger, koncerter og andre kulturarrangementer.

Gå tilbage gennem porten til Stændertorvet

12 Roar og Helge

Figurgruppe af sagnfigurerne Hroar og Helge udført i bronze og opsat i 1939. Figurgruppen er tegnet af kunstneren Johan Galster. Ifølge myten herskede Helge til søs som vikingekonge. Roar herskede til lands fra kongesædet Lejre og grundlagde angiveligt byen Roskilde, som ifølge sagnet skal være opkaldt efter ham.

13 Paveegen

I forbindelse med pave Johannes Paul II's besøg i Danmark i 1989, hvor han blev inviteret til at overvære aftensang i domkirken, plantedes dette egetræ som en symbolsk gestus. Egetræet er et flere hundrede år gammelt tegn på fred på tværs af trossamfund og religioner.

14 Roskilde Kloster

Dele af bygningsmassen er oprindeligt en herregård fra 1565, bygget af genbrugssten fra et nedrevet dominikanerkloster. Herregården blev i 1698 købt af to adelige enker, Berte Skeel og Margrethe Ulfeld, der med Christian V's tilladelse stiftede det første adelige jomfrukloster i Danmark. Klosteret er i dag en stiftelse.

Turen slutter

Roskilde Ruter guider dig rundt i byen

Roskilde Ruter er en række ture på 2-3 kilometer gennem Roskilde og omegn, som fremhæver særligt interessante steder undervejs. Ruterne er tematiske guides til oplevelser i Roskilde – du kan enten følge ruterne fra første til sidste nummer eller bruge dem som inspiration til selv at gå på opdagelse.

Roskilde byder på utallige kulturoplevelser. Roskilde Domkirke er UNESCO verdensarv, de vilde vikinger huserer på Vikingskibsmuseet, og der er ga-

ranti for en fest på Ragnarock – museet for pop, rock og ungdomskultur. Og byen ligger som blommen i et æg omgivet af unikke naturoplevelser i skovene, ved fjorden, søerne og Nationalpark Skjoldungernes Land.

Oplevelser står i kø i byen, hvad enten fokus er på byens righoldige historie, på kunst og kultur eller på naturens skatkammer.

Velkommen til #alletiders Roskilde!